

Kirkefondspræst Friis-Hansen om en fri Folkekirke.

Jeg mener, som sagt, at der er Momenter, som taler for at fremme dette Lovforslag, og jeg vil indstændigt anbefale det baade til de Herrer, som sidder paa Stolene, og til de Herrer, som har de tomme Stole. Man kan se Sagen baade fra kirkelig Side og fra verdslig Side. For det første lægger jeg stor Vægt paa det materielle Spørgsmaal. Den ærede Ordfører for Venstre indrømmede ogsaa, at her dog var noget, som der var Grund til en Gang at faa overvejet. Det forekommer mig, at der i allerhøjeste Grad er Grund dertil, naar man tænker paa, hvordan den danske Kirkes finansielle Stilling er i Øjeblikket, hvordan de Krav, der stilles til den, for at den skal kunne gøre den Gerning, den skal udrette i vort Folk, ikke lader sig opfylde paa den materielle Basis, som den har. Det kunde overhovedet ikke gaa, hvis der ikke var den storslaaede Frivillighed, bl. a. her i København, som faar hele Arbejdet til at gaa saa nogenlunde rundt. Men saa er det dog saaledes, som ethvert Medlem af dette Ting vil vide, at de danske Præster sidder med en saa ussel Løn, at det er — ja, jeg vil ikke bruge et mindre Ord end en Skandale.

Og der er et Spørgsmaal, som øjensynlig kræver en Overvejelse og Behandling, nemlig Spørgsmaalet om Ejendomsretten til de Rester af det kirkelige Gods, som nu er tilbage. Vi har jo foreliggende for os et Lovforslag, som ikke er sat paa Dagsordenen i Dag, men som formodentlig kommer paa Dagsordenen en af de første Dage. Vi ser deraf, at den nuværende Regering ønsker at gribe ind i det Gods, som nede i Sønderjylland fra dansk Side lige fra 1854 er erklæret at være Kirkens grundlovsmæssige Ejendom, gribe ind i denne Ejendomsret paa en Maade, som har vakt den største Opmærksomhed dernede.

Endvidere er der jo Gang paa Gang i de aarlige Finanslove Tale om Kirkebevillinger af forskellig Art; her er ogsaa Bevillinger, som Kirken aldeles ikke har haft Bud efter, men som man, lad os sige af kunst-arkæologiske eller historiske Grunde, har foreslaaet.

Der er saaledes forskellige Maader, hvorpaa man søger at efterkomme den grundlovsmæssige Bestemmelse, at Kirken skal støttes af Staten. Men — det kan ikke nægtes — fra Statens Side har man for længe siden opgivet Opfyldelsen af de Ord, som Meningen var, den Gang de blev givet, og har recurreret til det frivillige Arbejde. Naar man betænker dette, maa man

finde, der er god Grund til at faa hele dette Spørgsmaal ordentlig undersøgt en Gang. Jeg kan meget vel forstaa, at det nuværende Regeringsparti ikke er meget lystent efter, om jeg saa maa sige, at gaa ud og fortælle Folket: Vi er nødt til at komme med en Præstelønningslov, som forhøjer saa godt som alle de herhenhørende Udgifter, for at det kan komme til at gaa rundt paa en sømmelig Maade. Jeg finder, at der er god Grund til at sige: Lad os overveje, om dette ikke er en Sag, som Kirkens egne Folk maa afgøre med det, der er for Haanden, og saa for øvrigt med frivillige Ofre.

Saa er der imidlertid den aandelige Side, som jeg tillægger langt større Betydning end dette materielle Spørgsmaal, saa vigtigt det end er. Jeg behøver blot at minde om, at der i Gaar blev fremsat to Skolelovforslag, hvoraf navnlig det ene paa den mest indgribende Maade griber ind i Spørgsmaalet om Forholdet mellem Stat og Kirke. Der er ikke blot her i vort Land, men overhovedet i alle civiliserede Lande, navnlig af protestantisk Farve, vist intet Spørgsmaal, der i den Grad føles som indgribende i Folkets hele Liv som Ordningen af Skolevæsenet, og jeg er ganske overbevist om, at dette Forslag om det danske Skolevæsen og dets Tilsyns Omordning ogsaa vil vække betydelig Opsigt rundt om hos os. Vi saa, hvorledes dette Forslag var formet; det var formet som et Adskillelsesforslag, et Forslag, der gik ud fra dette, at Staten og Kirken ikke har noget med hinanden at gøre. Man har set i det politiske Liv, f. Eks. i Norge for ikke længe siden, hvordan et Skolelovforslag kunde vække en fuldstændig Strømkæntning i de politiske Forhold.

Jeg forstaaer meget godt, at man fra den herværende Regering har følt — og det er ogsaa fra andre Sider følt —, at der er Spørgsmaal — navnlig naturligvis kirkelige Spørgsmaal, men ogsaa disse Spørgsmaal, som vedrører, lad os sige, Skolevæsenets aandelige Præg —, Spørgsmaal af en saadan Art, at det ikke er behageligt at faa dem ud paa Vælgertribunerne og faa dem blandet sammen med Spørgsmaal af anden Art, saaledes at en reel Drøffelse af Spørgsmaalene ikke kommer i Stand, fordi de er amalgameret med andre Ting, som Partihensyn og Partiprogrammer. I alt Fald er det en meget naiv Tænkemaade, hvis man tror, at der ikke er en meget levende Forstaaelse rundt omkring i det danske Kirkefolk af, at dette Lovforslag er af største Betydning for, om Folkekirken skal opretholdes som Statskirke eller ikke. Det har været drøftet ikke blot i den sidste Tid, men igennem en Menne-